

BODEMDALING 'VEENGROND IN HET GROENE HART KAN KLIMAATVERANDERING TEGENGAAN'

De polder zal en moet veranderen

De plassen verdwijnen en het Groene Hart krijgt een nieuw aanzien. Dat voorspelt Peter de Ruyter over de bodemdaling.

Rik Sneijder
Groene Hart

Hoe vaak landschapsarchitect Peter de Ruyter (1965) in zijn jeugd niet in een van de talrijke slootjes rond zijn geboorteplaats Boskoop is getuimd, is niet te tellen. Van oudsher is de kwekerszoon gebiologeerd door het veenweidelandschap in het Groene Hart. „Ik ben echt een kind van het veen. Het fascineert mij en doet mij pijn om dit cultuurhistorisch belangrijke landschap langzaam te zien verdwijnen”, zegt De Ruyter.

Tot zover zijn belangrijkste per-

soonlijke motivatie voor het in stand houden van de veenweiden. Het gaat de landschapsarchitect vooral om het volledig benutten van de unieke eigenschappen van het veen; de sponswerking. Ook heeft veen het vermogen om zich te herstellen. Maak daar dan gebruik van, zegt hij.

Inklinken van het veen en daarmee de bodemdaling levert volgens De Ruyter een groot aantal problemen op. „Het cultuurhistorische land met z'n verleden en verhalen verdwijnt. De biodiversiteit verslechtert. En omdat de zeespiegel stijgt, krijgen we meer

te maken met verzilting. Het overtollige water is moeilijker af te voeren. Het betekent bijvoorbeeld ook dat de Reeuwijkse en de Nieuwkoopse Plassen langzaam verdwijnen, omdat de omliggende gronden uitdrogen en het water zich een weg zoekt naar lager gelegen gebieden. Het heeft een enorme invloed op flora en fauna. Boeren krijgen te maken met te natte of te droge landen en voor de recreanten is er ook niks meer aan. Moet ik doorgaan?”

Aangroeien

De Ruyter stelt dat veen de eigenschap heeft dat het kan aangroeien. Hij wijst daarvoor naar het Noord-Hollandse IJperveld, een nat natuurgebied waar steeds een beetje veen bijkomt. „Wij moeten gebruikmaken van het waterbergende vermogen van veen. Het is bekend dat de winters steeds natter worden en de zomers droger. Het landschap moet eigenlijk meebewegen met de sei-

“**Het waterbergend vermogen van veen is groot, dat moeten we gebruiken**”
– Peter de Ruyter

zoenen en zo de extremen in het weer beter opvangen. Daarnaast voorkom je met vernatting dat het veen inklinkt en verbrandt. Bij dit proces komt CO₂ in de atmosfeer en die hoeveelheid is gelijk aan de uitstoot van een kolencentrale.”

De landschapsarchitect maakt een vergelijking met het succesvolle rijksprogramma Ruimte voor de Rivier. De Ruyter wil een rijksprogramma Ruimte voor Veen in het leven roepen. Hoogleraar Maarten Hajer, oud-directeur van het Planbureau voor de Leefomgeving, heeft het idee inmiddels omarmd. Er moet op nationaal niveau beleid gevoerd worden. Het veenweidelandschap zal er anders uit komen te zien: veel gevarieerder en kleinschaliger, maar absoluut niet minder aantrekkelijk voor dagjesmensen, recreanten, bewoners, of agrariërs, stelt De Ruyter.

Het Groene Hart zal veranderen, moet veranderen. „Het landschap zal weer zompiger worden, met meer en

brede sloten en natuurlijke oevers met rietkragen. Het levert betere zoetwaterwaliteit op met een grote rijkdom aan planten. Die trekken vervolgens veel insecten aan en daar komen weer vogels en zoogdieren op af. Overheden zullen dergelijke stukken veenweide moeten aanwijzen.”

De plannen van de landschapsarchitect klinken positief en hoopgevend. „Laten we niet vergeten dat we serieus moeten omgaan met klimaatverandering. We moeten ons aanpassen, zoals we altijd gedaan hebben. Het landschap op een andere manier inrichten, is een van de oplossingen die ik ook in m'n boek Vloeiend Landschap beschrijf. Het is niet zo dat alle boeren uit het Groene Hart moeten verdwijnen, het moet wel anders. Nu is er in veel gevallen sprake van bulkproductie, vooral bedoeld voor afzetmarkten hier ver vandaan. Je kunt ook omschakelen op andersoortige teelt, streekeigen producten en produceren voor de eigen regio. Op een bepaald moment pikken de bewoners in het Groene Hart, ook consumenten, het niet meer dat het landschap verschaalt, de natuur verdwijnt, de bodem daalt en er torenhoge kosten op ons afkomen om die verzakkingen onder woningen en wegen tot staan te brengen.”

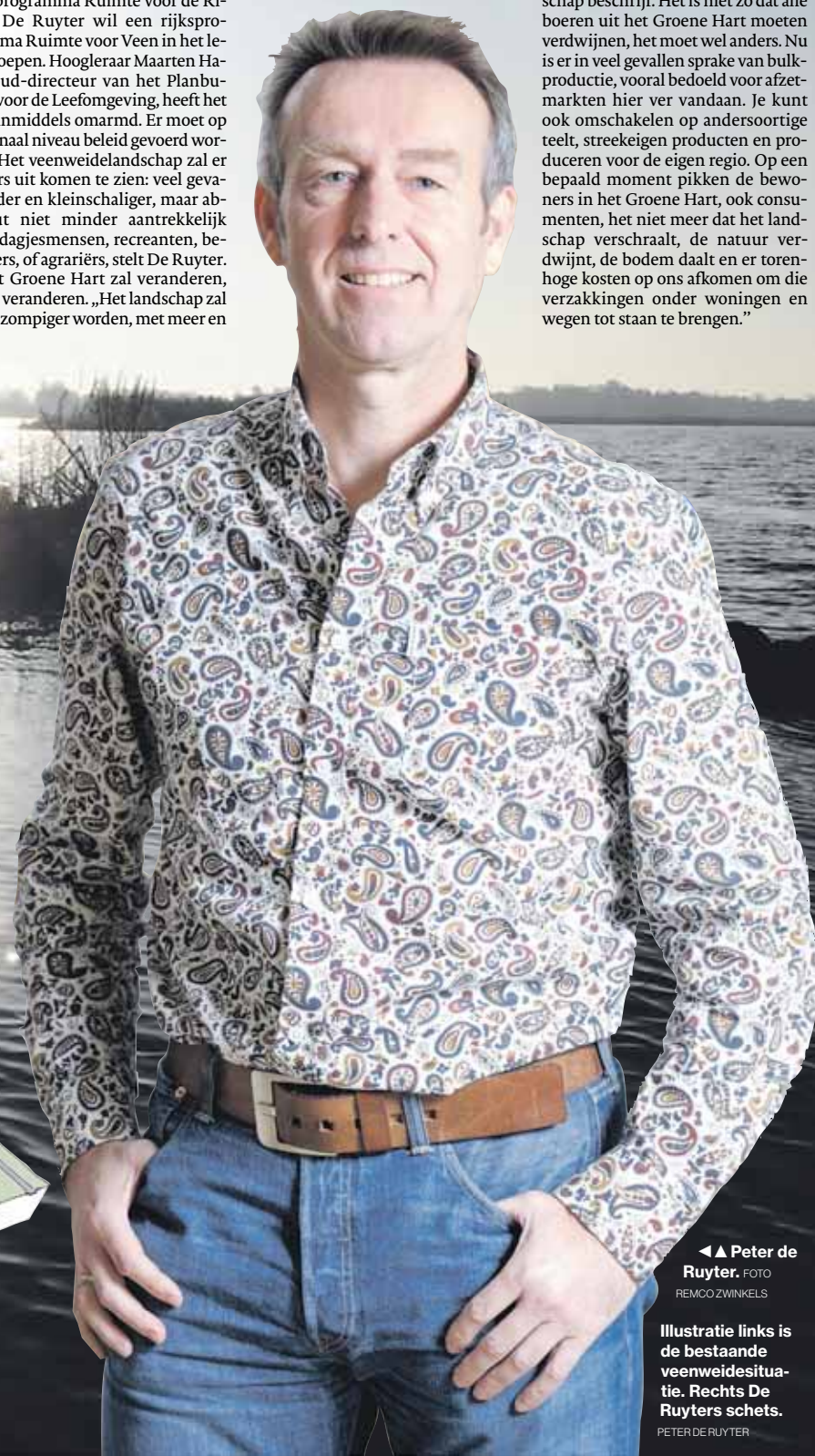

KOSTEN

'Taak voor de rijksoverheid'

Het plan Ruimte voor Veen is bedoeld om veenweidegebieden in het Groene Hart aan te wijzen en te beschermen. Het moet dan ook een rijkstaak worden, zegt bedenker Peter de Ruyter. Hij is landschapsarchitect en afkomstig uit Boskoop. De Ruyter neemt het rijksprogramma Ruimte voor de Rivier als voorbeeld. „Zoals bij het Deltaprogramma Ruimte voor de Rivier is het een rijksaangelegenheid geweest. Bij dit programma kreeg niet alleen de rivier meer ruimte maar werd ook land gebruikt voor waterber-

ging. Het veen moet je in dit verband zien als ondergrondse uiterwaarden, die vol kunnen lopen in natte perioden en in droge tijden voldoende water vasthouden. Het Rijk, maar ook provincies, gemeenten en uiteraard waterschappen zouden hier financieel aan bij moeten dragen. Het nieuwe kabinet kan er meteen mee aan de slag want hoe eerder, hoe beter”, zegt De Ruyter. Het bestaande programma Ruimte voor de Rivier werkt aan ruim 30 projecten in ons land. Hiermee is ruim 2,2 miljard euro gemoeid.

◀ Peter de Ruyter. FOTO REMCO ZWINKELS

Illustratie links is de bestaande veenweidesituatie. Rechts De Ruyters schets. PETER DE RUYTER